

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter och till lagar som har samband med den

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter och till lagar som har samband med den (RP 218/2024 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Jord- och skogsbruksutskottet (JsUB 2/2025 rd).

Beslut

Riksdagen har godkänt följande uttalande:

Riksdagen förutsätter att regeringen påskyndar utredningen om ersättningar för inlösen av mark för kraftledningsprojekt.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977) 36 och 43 §,
ändras 29—32, 40, 42, 44 och 46 §, av dem 31 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 142/1999,
och
fogas till lagen en ny 38 a § som följer:

29 §

Ägaren av egendom som ska inlösas är berättigad att få full ersättning för ekonomiska förluster till följd av inlösen (*inlösning ersättning*).

Inlösning ersättningen utgörs av *ersättning för föremål* och *ersättning för men* samt *skadestånd*, enligt vad som föreskrivs i denna lag.

Riksdagens svar RSV 80/2025 rd

Vad som i denna lag föreskrivs om ersättning för inlösen av egendom ska också iakttas vid bestämmande av på denna eller någon annan lag grundad ersättning för begränsning i nyttjande av egendom.

30 §

För egendom som inlöses ska bestämmas full ersättning som motsvarar egendomens marknadsvärde (ersättning för föremål). Marknadsvärdet ska bestämmas med en tillförlitlig metod som leder till det högsta värdet på egendomen.

31 §

Har det projekt för vars genomförande inlösen sker inverkat på marknadsvärdet av den egendom som inlöses, ska ersättningen bestämmas enligt det marknadsvärde som egendomen hade haft utan nämnda inverkan. Vid beräkningen av ersättningen för föremål ska dock projektets allmänna inverkan på fastigheternas värde beaktas.

När en kommun med stöd av 99 eller 100 § i lagen om områdesanvändning inlöser fast egendom eller en ständig särskild rättighet för samhällsbyggande ska områdets värdestegring till följd av planeringen av markanvändningen beaktas vid bestämmandet av ersättningen.

32 §

Inlöses egendom som dess ägare huvudsakligen använder för sitt boende eller för utövande av sitt yrke, ska ersättning för föremål oberoende av föremålets marknadsvärde bestämmas åtminstone till ett så stort belopp som behövs för anskaffning i den inlösta egendomens ställe av egen bostad som tillgodoser motsvarande bostadsbehov eller av egendom som motsvarar den inlösta och erbjuder en likadan utkomst.

38 a §

På en ersättning för föremål och en ersättning för men ska det bestämmas en 25 procents förhöjning.

40 §

Sakägarna kan avtala om ersättningen. Avtalet får inte kränka rätten för den som har föremålet för inlösen som säkerhet för en fordran.

Inlösningsskommissionen ska fastställa avtalet. Om avtalet med beaktande av kravet i 1 mom. inte ska fastställas, ska ersättningen bestämmas i enlighet med de grunder som anges i denna lag.

42 §

För bestämmande av ersättning ska varje föremål för inlösen, men och skada särskilt specificeras och uppskattas med angivande av grunderna för uppskattningen. Om tillförlitlig utredning om föremålets värde eller menets eller skadans omfattning inte finns att tillgå utan oskäligen kostnader eller svårigheter, ska ersättningen bestämmas till ett minst lika stort belopp som full ersättning anses förutsätta.

För bestämmande av ersättning ska verkställda regleringar av ägor och enskilda vägar samt åtgärder som ska vidtas för avhjälpande av skador specificeras.

Finner inlösningsskommissionen på yrkande av en sakägare eller i övrigt att det behövs, ska specificering och uppskattning ske även i fråga om föremål samt men och skada beträffande vilka yrkande på att de ska inlösas eller beaktas inte bifalls. På yrkande av en sakägare ska det medde-

Riksdagens svar RSV 80/2025 rd

las till vilket belopp en i 24 § avsedd ersättning för men skulle stiga, om det bestämdes att sådan ersättning ska betalas.

44 §

Egendom ska uppskattas enligt dess skick, omständigheterna och prisnivån vid den tidpunkt då inlösningsbeslutet meddelades. Har sökanden tidigare förvärvat rätt till besittningstagande, ska uppskattningen dock göras enligt tidpunkten för besittningstagandet.

Har den allmänna prisnivån stigit efter tidpunkten för förhandsbesittningstagandet, ska utestående ersättning jämkas så att den motsvarar den stegrade prisnivån.

46 §

I ett inlösningsbeslut ska varje sakägare tillkommande inlösningsersättning uppdelas på två poster enligt följande:

- 1) ersättning för föremål och ersättning för men samt
- 2) skadestånd.

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. ska vid uppdelningen av inlösningsersättningen beaktas de krav dess vidare behandling uppställer.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag tillämpas på inlösningsförrättningar som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag, om inlösningsbeslutet ännu inte har meddelats.

Om fullföljdsdomstolen upphäver ett beslut på vilket de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag har tillämpats och återförvisar ärendet som helhet för ny behandling, ska ärendet behandlas och avgöras enligt bestämmelserna i denna lag.

Lag

om ändring av 13 kap. 11 § i vattenlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i vattenlagen (587/2011) 13 kap. 11 § 4 mom. som följer:

Riksdagens svar RSv 80/2025 rd

13 kap.

Ersättningar

11 §

Ersättningens belopp

När en sådan rätt beviljas där ett markområde som tillhör någon annan får lösas in, tas i varaktigt bruk eller ändras till vattenområde, ska förlust av förmån som avser marken och på den befintliga byggnader, anläggningar och anordningar ersättas till en och en halv gång dess värde. Också nyttjanderätt till vattenkraft eller förlust av vattenkraft ska ersättas till en och en halv gång dess värde. Till den del ersättningen ska bestämmas till en och en halv gång värdet betalas på ersättningen inte förhöjning i enlighet med 38 a § i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter. Förlust av förmån till följd av rätt att nyttja eller lösa in område som behövs för dike, vattenledning, vattentäkt eller avlopp ersätts enligt det som föreskrivs i 1 mom.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 86 § i gruvlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gruvlagen (621/2011) 86 § 4 mom. som följer:

86 §

Fastighetsägares inlösningsyrkande

När inlösningsersättning bestäms för en sådan fastighet eller del av fastighet som inlöses med stöd av 1 och 2 mom., ska ersättningen bestämmas till en och en halv gång värdet på inlösningsområdet. Till den del ersättningen ska bestämmas till en och en halv gång värdet betalas på ersättningen inte förhöjning i enlighet med 38 a § i inlösningslagen.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Bestämmelserna i denna lag tillämpas på gruvförrättningar som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag, om inlösningsbeslutet ännu inte har meddelats.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter för säkerställande av den nationella säkerheten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter för säkerställande av den nationella säkerheten (468/2019) 4 § 1 mom. enligt följande:

4 §

Inlösning ersättning

För egendom som inlöses ska full ersättning bestämmas enligt egendomens högsta gängse pris. När ersättningarna fastställs iakttas i övrigt ersättningsgrunderna enligt inlösningslagen, med undantag för 38 a § i den lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag tillämpas på inlösningsförrättningar som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag, om inlösningsbeslutet ännu inte har meddelats.

Lag

om ändring av 103 och 104 § i lagen om områdesanvändning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om områdesanvändning (132/1999) 103 § och 104 § 3 mom. som följer:

103 §

Inlösningsförfarande och bestämmande av ersättning

Om inte något annat följer av vad som föreskrivs annanstans i denna lag, ska inlösningslagen iakttas när inlösen enligt denna lag verkställs eller när ersättning som baserar sig på överlåtelse

Riksdagens svar RSV 80/2025 rd

eller begränsning av markanvändningen enligt denna lag bestäms. Inlösningslagens 38 a § tillämpas dock inte på inlösen som avses i 97 § i denna lag.

104 §

Gatuområden för vilka ersättning betalas

I andra fall än sådana som avses i 1 mom. är kommunen skyldig att betala markägaren en ersättning för gatuområdet. Ersättningen bestäms med tillämpning av inlösningslagens bestämmelser om grunderna för ersättning. Trots vad som föreskrivs i 1 mom. är kommunen skyldig att betala markägaren en ersättning för gatuområdet, om överlåtelse utan ersättning undantagsvis är uppenbart oskäligen med hänsyn till de sammantagna konsekvenserna för markägaren av överlåtelsen och av planen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag tillämpas på inlösningsförrättningar som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag, om inlösningsbeslutet ännu inte har meddelats.

Helsingfors 18.6.2025

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare